



SUVANNON



SEUTU



Rauhaísaá Joulua
ja
Hyvää Vuotta 1996



TOIMITUKSEN TUOLI

Vuosi 1995 on päättymässä. Käsillä on vuoden suurin juhla, Jeesuksen syntymäjuhla, perheiden juhla jouluihin. Toimitus haluaa toivottaa kaikille rauhaa joulunaikaa - toivottavasti silloin itsekullakin on aikaa erilaisen joulutohinnan keskellä myös pysähtyä, levätä ja rentoutua, tavata läheisiä ja ystäviä.

Suvanto-Säätiön hanke saada Sakkolan hautausmaan seutu rauhoitettua on edennyt askeleen verran eteenpäin. Säätiön edustajat kävivät marraskuulla paikan päällä tapaamassa sikäläisiä viranomaisia, ja kenen puheille pääsivät, oli ainakin suullinen vastaanotto myönteisyyttä henkivä. Parin sivun päässä Hannu J. Paukku kertoo matkan tapahtumista; tosin seuraavaankin numeroon jää luettavaa - matkalaiset kun joutuivat käynnillään marraskuisen lumimyrskyn kouriin.

Karjalaisten pitäjälehtien vuotuinen seminaari ja koulutuspäivät pidettiin niinkään marraskuussa. Kurssin kuullaessa mietittiin lehtien ulkoasua, ot-sikoita ja juttujen alkulauseita. Kaikkien lehdenkijöiden tahtohan on saada aikaan mahdollisimman luettu ja odotettu lehti. Mutta yhteisesti todettiin myös, että yksin on orpo olo; siksi jokaisen kynäkäyttäjän panos on tärkeä pitäjälehtien teossa. Kaikki siis kaivamaan albumeitaan ja terottamaan kyniään. Tosin pelkän menneiden muistelun varassa ei näillä lehdillä ole tulevaisuutta - NUORIA kaivataan kipeästi mukaan lehden tekoon. Huopikkaiden potku kohdistuu eritoten heihin; lukekaa, kirjoittakaa, piirtäkää, että karjalaisuus pysyy elinvoimaisena.

Suvannon Seutu ja on luvassa edelleen kahdeksan numeroa vuodessa.

Vuosi 1996 on alkamassa. Toisipa se tullessaan enemmän hyvää tahtoa, yhteisymmärrystä ja lämpöä maailmaamme. -MRT

Talvisodan Erillinen Pataljoona 6. (Er.P 6)

**Pataljoonan asevelijuhla pidetään
Tampereella Keljan taistelun 56.
vuotispäivänä 27.12.1995.**

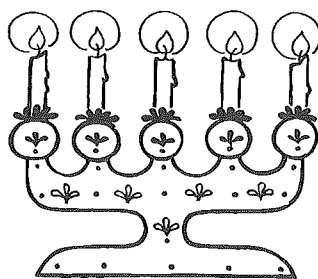
**klo 12. Kokoon-tuminen Tampereen Suomalaiselle
Klubille, Puutarhakatu 13**

klo 12.30. Asevelikokous- ja juhla, kunniamerkit

**Tervetuloa aseveljet lähiomaisineen, kaatuneiden ja
kuolleiden aseveljien omaiset, lotat sekä säätiöiden
ja lehtien edustajat.**

Juhlatoimikunta

Sytytä kynttilä hämärään



Sytyttämällä kynttilöitä voimme torjua hämyä - ennen ja jälkeen joulun. Hilma Aho sanoo sen runonsa "Kaksi hämyä" sanoin:

*Kättelevät toisiansa
kaksi hämyä,
läheemmäksi lähestyvät,
vähän väliin jää.*

Nämä adventiajan terveiset tulevat Sakkola-Seuralta. Seura on jatkanut toimiaan joulukuullakin; on vietetty joulumyyjäiset, osallistuttu itsenäisyyspäivän juhlaan Karjala-talolla sekä vietetty pikkujoulu Suomenlinnan upseerikerholla.

Virkki-Käsityö-museon avajaisissa marraskuussa Karjala-talolla oli myös Suvanto-Säätiön sekä Sakkola-Seuran edustus. Museon suojelijalle, rouva Eeva Ahtisaarelle luovutettiin Sakkolan historiikirjat.

Sakkola-Seura välittää myös Ylläsjärven tunturihotellin osakkeita, tuhannen markkaa kappale. Ketä kiinnostaa, voi ottaa yhteyden seuran puheenjohtaja Eila Aroon, puh. 90 - 889 402.

Sirppikö satutti joulupukiltakin peukalon?

Mikäpä olisi ollut mieluisampaa kuin syysillat, jo tummiksi, pitkiksi venähtäneinä - alettiin odotella joulua. Ensimmäinen toi ikään kuin viestin valosta pimeään syysaikaan, kertoillen että joulu on tulossa, valon juhla on pian käsillä. Lapsille ensimmäinen toi riemulliset lumileikit.

Illan hämyys alkoi kiehtoa jännittävään odotukseen. Muistan, kuinka illansuussa äidilläni oli tapana oikaista lepäämään sängyn päälle, "pitämään hämäräkielä" ennen kuin valo pantiin tupaan. Pieni nelivuotias poikamme kipusi sänkyyn, kihnasi itsensä kuin kissanpoikanen isoäidin kainaloon ja sanoi: puhutaan Mamma joulusta. Ja niin siinä sitten puhuttiin, eikä tunnut kuuntelijaa kyllästyvän, vaikka samat tontun hupsutellut olisi kuinka moneen kertaan kerrottu.

Omasta lapsuudestani, joulunodotuksista tässä nyt lisää - sieltä Haparaisten Korvenkolkalta muistellen.

Porstuvan ikkunassa, yhdessä sen ruudussa oli pieni särö. Sekös oli mainio paikka sijoittaa joulupukille kirjoitettu kirje, juuri niin että yksi nurkka kirjeestä mahtui säröön. Kirje, jota oli kaikella taidolla ja jännityksellä kirjoitettu jo pitkän aikaa. Toivelistasta ei silloin

sisältänyt nykyajan elektronisia leluja ja muita sellaisia laitteita. Useimmiten toiveissa oli uudet sukat, lapaset, vil-latakkikin joskus. Kaulaliina, sellainen lämmin...

Kerran muistan, kun mieleni teki toivoa oikein oikeaa nukkea. Ei räsynukkea, vaan sellaista, jolla oli oikein kaunis pää, ihan oikeat hiuksetkin. Se oli ehkä liian paljon pyydetty, mutta kun naapurin Helvilläkin oli, niin...

Illalla kirje, ihan rihmalla köytettynä ristiin kiinni, vietiin porstuvan ikkunan rakoon. Jännitykseltä ei meinannut unikaan tulla, kuunnellakin piti, jos vaikka...

Ensiksi aamulla katsomaan - ja olihan se viety. Yöllä sataneessa tuoreessa lumessa oli huopikkaat jäljet. Tonttu se on ollut! Olipas osannut Korvennokallekin.

Aamulla koulutiellä oli ilo yhteinen, kun Helvin ja Leankin kirjeet oli viety.

Ilmettiin siinä vaan, miten tuo äiti niin usein lähti iltahämärissä kummin luo. Sanoi vain: en mie uo kauvaa, ol-kaa työ isä kans koton.

Siitä joutui odotettu jouluaatto. Ensin sauna, ja sitten alettiin ootella Pukkia. Piti käydä monta kertaa kuuntelemassa, joko kuuluu kello. Ja kuului, väliin ihan kuin ois ollut paljon kelloja - kuulosti

kuin koko kylä olisi ollut pukkeja täysi.

Ja lopulta tuli meille, isäkin oli silloin sisällä, väliin oli ollut tallissakin juuri sillä aikaa kun pukki kävi. Lahjoja tuli, kai vissiin kaikki, mitä olin sillä kertaa pyytänyt, ja oli vielä töppösetkin. Ne olivat ihan samanlaiset kuin kummillakin, pienemmät vaan; totesin, kun käytiin joulukylässä kummilli.

Pukin lähdettyä sanoin: pukilla on ihan samanlainen peukalo kun Akella. Aapro-sedän vaimoa Aunea kutsuttiin lempinimeltä Ake. Sirppi oli aikoinaan leikannut sen peukalon. Sattui pukilla olemaan sama vamma...

Ihanian olivat lapsen joulut, vailla huolia - kuin satua, kaunista! Kuitenkin joulun pääsanoma eli lapsensydämessäni jo varhain. Se oli Enkelisanoma: Teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra...

Suokoon Jumala, että tämän sanoman mekin tämän päivän vanhempina ja isovanhempina haluamme lastemme ja lastenlastemme sydämiin juurruttaa. Tuon joulun kalleimman Lahjan, vanhentumattoman, Jeesuksen syntymäsanoman, jonka omat vanhempamme ovat meille opettaneet aikoinaan.

Korvenkolkkan tyttö

Jouluaatto

On joulun aatto,
on pyhä hiljaisuus,
on mummo yksinänsä -
ja yksi kynttilä.
Se loisteellaan tuo rauhan
ja juhlan tunnelmaa,
on jouluaatto -
on pyhä hiljaisuus.

Mimmi

Joulukannel tuli taas

Joulukannel on ilmestynyt tänäkin joulun alla. Karjalan Liiton joululehdessä tarjoillaan luettavaa niin karjalaisista EU-parlamentin jäsenistä puhemies Riitta Uosukaisen ja mestarikävelijä Valentin Konosen joulunviettoon.

Kaikkiaankin lehden sisältö on jouluihin: siinä kerrotaan sodanjälkeises-

tä joulusta 50 vuotta sitten, ja uuden vuoden aatosta 1946, jolloin suuret setelit saksittin poikki. Eikä unohdettu ole Viipurin pamaustakaan, josta tuli kuluneeksi 500 vuotta 30.11.

Joulukannelta saa muunmuista Karjalan Liitosta tai paikallisilta Karjala-seuroilta.

Kirkon alueen suojelu etenee Sakkolassa

Suvanto-Säätiön edustajat vierailivat marraskuussa Sakkolassa ja Käkisalmissa peräjässä Sakkolan hautausmaa-alueen suojelua ja rauhoittamista rakentamiselta.

Myrskyisestä räntäkelistä huolimatta reissu sujui muuten melko suotuisissa merkeissä. Nyt odotellaan venäläisten viranomaisten taholta virallisia päätöksiä, että alueen kunnostustöihin päästäisiin käsiksi.

Lähdimme perjantaiaamuna, marraskuun 3. päivänä, aamusella vähän ennen yhdeksää ajamaan Pietarista kohti Käkisalmea. Olimme edellisena päivänä saapuneet hotelli Moskvaan; Suvanto-Säätiön puheenjohtaja Esko Kallonen, tulkkimme Lidia Mäenpää sekä allekirjoittanut, säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Hannu Paukku. Suvanto-Säätiön asioita aikaisemminkin Venäjän puolella hoidellut, entinen neuvostoarmeijan eversti Vladimir Tshertilin toimi kuljettajana ja liikuimme hänen henkilöautollaan.

Olimme saaneet Käkisalmen aluejohtajalta Jevgeni Grasovilta audienssin puoli kahdeksitoista. Sää oli kurja ja märkää räntää satoi koko ajan. Kuljettajamme oli pakko kaivaa lasinpyyhkijän sulatkin Ladan etupenkin alta ja asettaa sulat paikoilleen, jotta hän näki ajaa.



Sakkolan kirkon raunioilla on Suvanto-Säätiön pystyttämä muistokivi, vierellä Hannu J. Paukku. Sen sijaan alueelle ilmaantunut toinen,

ilman viranomaisten lupaa pystytetty risti herätti paheksuntaa ainakin Sakkolan nykyisen kunnanjohtajan mukaan.

Muutaman kerran matkan aikana piti pysähtyä pesemään tuulilasiasia lumen kanssa, koska vettä ei lasinpesulaitteesta ollut. Matkanteko kävi hitaasti, koska Vladimir ei halunnut vaarantaa henkeämme hurjastelemalla märässä sohossa kesärenkainen kanssa.

Myöhästyneille myönteistä mieltä

Olimme suurinpiirtein tunnin myöhässä saapuessamme Käkisalmeen. Naureskelin Eskolle, että tulimme hänen kellonsa mukaan perille, kun hän ei suostunut vaihtamaan kelloaan lainkaan Venäjän aikaan, vaan antoi kellonsa olla Suomen ajassa.

Aluejohtaja Grasov oli lähtenyt kotiinsa syömään, kun emme sovitettuun aikaan saapuneet. Ruokatuntinsa jälkeen aluejohtaja suostui ottamaan meidät vastaan, vaikka olimme myöhässä ja paikallisia asiakkaita oli pitkä jono odottamassa johtajan puheille pääsyä.

-Otan nämä suomalaiset asiakkaat ensin, kun ne tulivat sovitettuun aikaan, vitsaili Grasov sihteerilleen astuessamme hänen virkahuoneeseensa.

Jätimme aluejohtaja Jevgeni Grasoville kirjallisenä sekä suomen että venäjän kielisenä versiona hakemuksen, jossa esitimme, että Sakkolan kirkon raunioiden ympäristö, kirkkotarha, vanha hautausmaa- ja sankarihauta-alue vanhan ja uuden maantien väliltä rauhoitettaisiin rakentamiselta. Lisäksi pyysimme lupaa saattaa kyseinen alue sen pyhyden ja arvokkuuden vaartimaan kuntoon.

Aluejohtaja luki tarkkaan hänelle jättämämme paperin ja oli tiukan ja mieteliään näköinen. Paperin luettuaan hän avasi keskustelun. Grasov sanoi ymmärtäneensä asian ja olevansa myönteinen hautausmaa-alueen suojelun suhteen. Lisäksi hän lupasi neuvotella asiasta Sakkolan paikallisten viranomaisten kanssa. Kirjallisen päätöksen aluejohtaja lupasi lähettää meille myöhemmin.

Muistojen näyttely

Lempäälän kunnan syksyisen kulttuurivijikon yhteydessä Lempäälän Karjalaiset ry oli laittanut pystyyn oman näyttelynsä. Siinä esiteltiin monipuolisesti luovutettua Karjalaa sen eri alueilta kuin myös karjalaisten elämää sodan jaloissa, evakossa ja Karjala tänään on tulevaisuutta -nimikkeillä.

Näyttelyyn oli koottu kirjallisuutta 230 teosta, valokuvia niin arjesta kuin juhlastakin, lehtien vuosikertoja, lehdistileikkeitä, sukututkimusnidoksia Sakkolasta ja Pyhäjärveltä sekä äänikasetteja.

Muistelukirjoituksissa matkattiin Sirkka Kuupon, syntymään Kekki Sakkolan Haparaisista, kuljettamana niihin kostreissuissa kuin muutoinkin mukavasti. Sirkka on luonut vuosien aikana tekstejä usean muistojen mapillisen.

"Eihä lustii oo, jos ei sitä pietä", yksi juliste tiedotti. "Vunukoissa on tulevaisuutemme", toivoi toinen seinäjuliste. -HK



Käkisalmen aluejohtaja Grasov (vas.) kanssa päästiin ainakin puheissa yhteisymmärrykseen Sakkolan hautausmaa-alueen rauhoittamisesta.

Esko Kallonen ojentamassa Sakkolan historiankirjaa muistolahjaksi.

Sakkolassa pieniä vaikeuksia

Runsaan puolen tunnin neuvottelujen jälkeen lähdimme Käkisalmea ja ajoimme Sakkolaan, Sakkolan kirkolle. Pyrimme kunnantalolla kunnanjohtaja Anastasija Bakatshin puheille. Tarkoituksemme oli jättää hänelle samanlainen esitys kirkon alueen suojelusta, ja rauhoittamisesta, kuin olimme jättäneet Käkisalmen aluejohtajallekin. Kunnanjohtaja ei kuitenkaan ollut paikalla, vaikka hänen kanssaan oli sovittu tapaamisesta. Sihtööri ilmoitti, että johtaja on mennyt Käkisalmeen eikä ole enää siltä päivältä tavattavissa.

Pysähdyimme Haitermaassa sen verran, että Vladimir poikkesi Bakatshin datshalla. Kunnanjohtaja oli todellakin käynyt aamupäivällä Käkisalmissa hoitamassa asioitaan. Nyt hän oli sairaana eikä halunnut ottaa meitä vastaan. Asunto oli kuulemma aivan liian sekaisin, jotta sinne olisi voinut kutsua suomalaisia vieraita.

Vladimir kertoi kunnanjohtaja Bagatshinin suhtautuneen periaatteessa myönteisesti hautausmaa-alueen suojeluun. Sitä johtaja Bagatshin oli paheksunut, kun kirkon alueelle on ilman viranomaisten lupaa pystytetty uusi muistomerkki. Korostimme, että Suvanto-Säätiöllä ei ole mitään tekemistä luvatta pystytetyn ristin kanssa emmekä edes tiedä, ketkä tai mikä järjestö sen on paikalle saattanut.

Näyttää siltä, että hautausmaan suojelu- ja rauhoitusasia alkaa edetä. Venäläiset viranomaiset ovat olleet myönteisiä ja odotamme vaan virallisia päätöksiä, jotta pääsemme kunnostamaan sankarihauta-alueita ja vanhaa hautausmaata kirkon raunioitten ympäriltä. Kellotapulien puolesta vanhaa hautausmaa ei oikein voi enää suojella, sillä sinne on jo ehditty rakentaa asuintaloja ja muita rakennelmia.

Hannu J. Paukku

TILAA SINÄKIN
OMA
SUVANNON SEUTU

MARTTA KARVONEN
OLESEN

"Lapsuusmuistoja
Sakkolan
Kiviniemestä"

vielä myytävänä 50 mk +
postikulut.
Yhdyshenkilö
Meeri Kallio,
puh. 931 - 2613672

Marja Huovilan kirja kertoo

Käkisalmen läänin vaiheita esihistoriasta vuoteen 1811

Joensuun yliopistosta valmistunut historian asiantuntija on tehnyt tutkimuksen otsikossa mainitusta aiheesta. Kirjan tekijän Marja **Huovilan** sukujuuret ovat myös osin Käkisalmen maalaiskunnassa. Teos on tarkoitettu antamaan taustatietoja karjalaisesta kulttuurista Käkisalmen läänissä monilta eri alueilta: arkeologiasta, kaupasta, uskonnosta ja läänin vaiheista historian käännteissä.

Katsauksessa on pyritty käsittelemään koko läänin vaiheita. Pitäjäkohtaiset eroavaisuudet tulevat esille laadituissa pitäjähistorioissa. Läänin laajuuden vuoksi tarkastelu jää väkisin yleisluontoiseksi. Esille on voitu ottaa vain merkittävimpiä tapahtumia ja suurimpia ongelmia, joiden syitä ja seurauksia on yritetty selvittää. Esitys pohjautuu pitkän ajan kuluessa julkaistuihin tutkimuksiin; uutta alkuperäislähteisiin perustuvaa tutkimusta ei ole tehty.

- Käkisalmen läänin alue maantieteellisenä kokonaisuutena on jäänyt vaille kattavaa tarkastelua. Yleisluontoisenakin tämän esitys pyrkii nostamaan Käkisalmen läänin vaiheet yleiseen tietoisuuteen ja kiinnostuksen kohteeksi. Olen kiitollinen Marjatta ja Eino Kollin- sekä Käki-Säätiölle saamastani tilaisuudesta tuoda Käkisalmen läänin historiaan luettavaksenne, toteaa Marja Huovila.

Sakkola varhaisten asuinpaikkojen joukossa

Käkisalmi väestökeskuksena lienee syntynyt 600-700 -luvulla. Syntyedellytyksiä olivat hyvä maantieteellinen sijainti ja vesistöyhteydet. Kalastus ja eränkäynti antoivat väestölle toimeentulon. Myöhemmin karjanhoito, maanviljely ja kaupankäynti täydensivät elantoa. Muista varhaisista Laatokan karjalaisten asuinpaikkoja olivat muun-



Kartasta näkyvät Käkisalmen läänin 1600-luvulla kuuluneet pitäjät; Sakkola mukaanlukien. Räsälän ja Tiurulan pitäjien välinen raja jakaa

läänin eteläiseen ja pohjoiseen osaan. Kooltaan Käkisalmen lääni oli merkittävä koko Ruotsi-Suomen mitassa.

muassa Sortavalan, Kurkijoen, **Sakkolan** ja Räsälän seudut. Viimeistään keskiajalle voidaan noidden alueiden asutuksen synty ajoittaa.

Asutuksen lisääntyessä ja tihentyessä Käkisalmesta kasvoi karjalaisen heimon keskus. Asukkaat rakensivat jonkinlaisen linnoituksen turvakseen. Päh-

kinäsaaren rauhassa karjalainen heimo hajaantui kahden valtakunnan alaisuuteen. Jako jäi pysyväksi, vaikka rajoja on muutettu moneen kertaan. Laatokan länsipuolen karjalainen keskus säilyi Käkisalmessa myöhäiskeskiajalle Venäjän nousuun saakka.

Käkisalmen linnan rakentamisesta on tullut kuluneeksi tasavuosia, 700 vuotta. Juhlavuosi lasketaan vuodesta 1294, jolloin ruotsalaiset valtasivat Käkisalmen. Venäläisen kronikan mukaan ruotsalaiset perustivat linnoituksen Käkisalmeen vuonna 1295. Vanhimmat löydetty ja tutkitut hirret on ajoitettu 1200-luvun alkuun. Linnan paikka oli siis jo varhain kauppakeskus. Samalta ajalta on löydetty myös käsityöläistuotteita. 1295 tienoilla rakennettu suojarakennelma jäi lyhytikäiseksi. Novgorodin kaupunkivaltion johtokaudella rakennettiin uusi linna vuonna 1310. 1300-luvulla Käkisalmi muodostui novgorodilaisvaikutteiseksi hallintokeskukseksi. Kaupunkioikeudet Käkisalmelle vahvistettiin luultavimmin liettualaisruhtinas Narimontasin hallitsijakaudella 1330-luvulla; kaupungin perustamisajankohtaa ei tunneta.

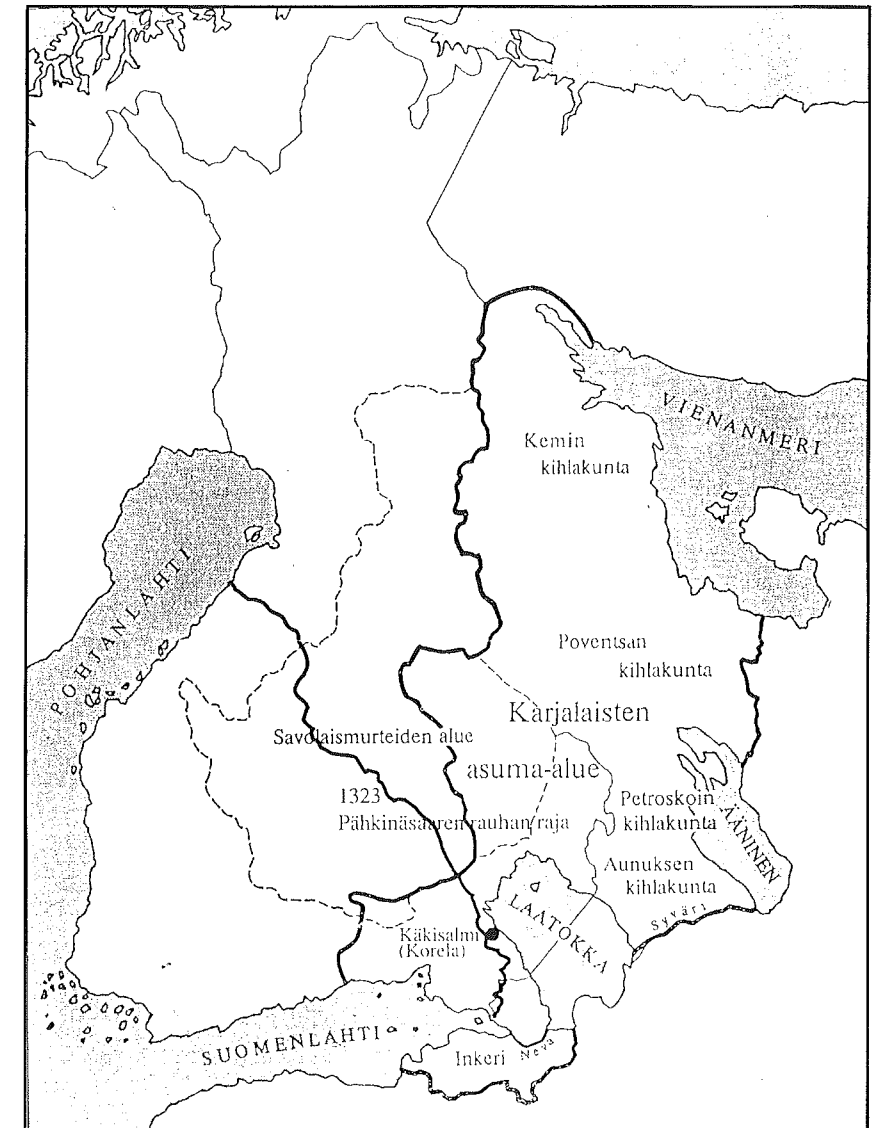
Käkisalmen linnan ympärille muodostui Käkisalmen lääni. Laajimmillaan lääni ulottui Inkerin rajalta etelässä aina nykyisen Kainuun maakunnan etelärajoille. Läänin erikoispiirteitä oli sen uskonnollinen eroavaisuus muista alueilta. Sen asukkaat olivat Venäjän vallan aikana lähes kokonaan ortodokseja. Väestön enemmistö vaihtui luterilaiseksi Ruotsin vallan aikana 1600-luvulla.

Käkisalmi läänin keskuksena oli merkittävin kaupunkin. Nimi Karjala tulee todennäköisesti sekin Käkisalmen vanhasta nimestä Korela. Liikenne- ja kauppayhteydet liittivät Käkisalmen alueen ristiretkiäjä mahtavaan kauppavaltioon Novgorodiin. Käkisalmen ja Novgorodin kaupunkivaltion varhaista suhdetta voidaan kuvata löyhäksi liittosuhteeksi. Ristiretkiäjan lopulla Novgorod alistui Käkisalmen läänin keskusalueen. Pitkän sotakauden jälkeen Ruotsi ja Novgorod jakoivat Karjalan ensi kerran Pähkinäsaaren rauhassa vuonna 1323. Ruotsi valloitti Käkisalmen läänin 1610-luvulla ja sai sen Stolbovan rauhassa vuonna 1617. Ruotsin vallan ajalla Karjalan keskuksiksi nousi Viipurin kaupunki. Sen asema pohjautui hyviin kansainvälisiin kauppayhteyksiin. Tässä on merkittävä ero Käkisalmen ja Viipurin välillä.

Käkisalmen alueella asui pääasiassa karjalaista heimoa, mutta Viipurin nousu perustui vahvasti muualta Suomesta ja Ruotsista, Saksasta ja Baltiasta saapuneen väestön taloudelliseen toimintaan. Toiseksi keskusalueeksi muodostui Sortavalan kaupungin ympäristö Laatokan pohjoisrannalla. Kolmantena kokonaisuutena voidaan erottaa nykyisen Pohjois-Karjalan alue, joka

irroitettiin Käkisalmen läänistä vuonna 1721 Uudenkaupungin rauhassa.

Kirjan voi tilata esimerkiksi puhelimitse Käki-Säätiöltä p. 918 - 7188 010, Leena Kempinen. Samasta numerosta voi tilata myös Käkisalmen historia -kirjaa sekä Käkisalmen 700-vuotisjuhlamitalia.



Karjalaisten asuinalueet historiallisen ajan alusta aina toiseen maailmansotaan sakka. Pakanuuden ajan lopulla Käkisalmen Karjala oli karjalaisen kulttuurin ydin. Ristiretkien aikaan, noin vuoteen 1300 sakkaa

Käkisalmi säilyi karjalaisen heimon keskuksena. Korelan kaupunki säilytti Novgorodin alaisuudessa asemansa ortodoksisen väestön tärkeimpänä kaupunkina.

Kunniakirjat asutustilallisille

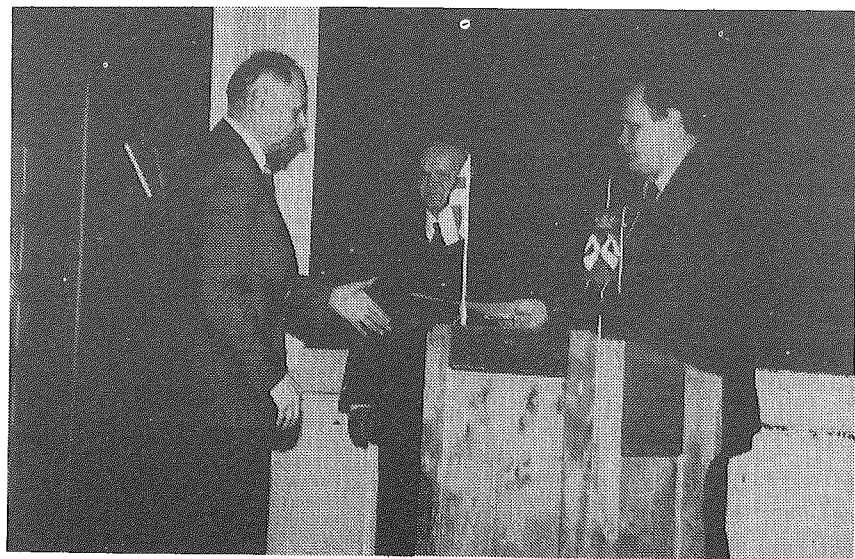
Kuluvana vuoden aikana on juhlistettu maanhankintalain ja evakkojen asutustoiminnan 50 vuotta. Lempäälän Karjalaisten johdolla ojennettiin Suomen itsenäisyyspäivän edellä kunniakirjat 34 sakkolaisjuuriselle tilalliselle Lempäälässä.

Lempäälän muodostettiin aikanaan 58 asutustilaa, joista 34 on yhtäjaksoisesti ollut, ja on edelleen, saman suvun isännöimää. Kunniakirjojaan kävivät pokaamassa niin aikanaan siirtolaisina Hämeen maille asettuneet kuin siellä varttunut uusi sukupolvi.

Lempäälän Karjalaisten puheenjohtaja Esko Kallonen totesi, että tilallisten selvitystyö vaati aikaa ja tutkimusreissuja arkistojen syövereihin. Kunniakirjoja olivat hänen lisäksi ojentamassa kunnanjohtaja Olli Viitasari sekä piiripäällikkö Jukka Väissi Pirkanmaan maaseutuelinkeinopiiristä. Myös pankinjohtaja Kari Korhonen oli paikalla; Lempäälän-Viialan osuuspankin juuriahon löytyy aina Sakkolan osuuskassan ajoilta.

Kunniakirjat ojennettiin seuraavasti, ensinnä tilan nykyinen isäntä, suluissa alkuperäinen omistaja:

Suutari Pekka (Suutari Agnetta), Kuisma Uno (Kuisma Juho), Naskali Aarne (Naskali Aarne), Naskali Heikki (Naskali Matti), Kekki Saima (Kekki Ville), Viskari Aaro (Viskari Aapro), Mäki Matti (Lamppu (Mäki) Elisa), Nuora Reino, Laitinen Tuula ja Jukka, Nuora Irma (Pekka Nuora), Kekki Jouko (Kekki Johannes), Turkkinen Ella (Hannu) (Turkkinen Viljo), Leppänen Aarre (Leppänen Juho), Leppänen Väinö (Leppänen Juho), Pajari Harri (Pajari Martti) Pajari Kyösti (Pajari Juho), Lamppu Matti (Lamppu Albert), Karvonen Aune (Karvonen Aune), Nuora Fanny (Nuora Iivari), Talvio Antero (Talvio Aleksanteri), Kuisma Markku (Kuisma Emil), Kuisma Kyösti (Kuisma Aino), Kuisma Ilmari (Kuisma Manu), Naskali Eino (Naskali Antti), Pitkänen Inkeri (Pitkänen Antti), Rautaneva Markku (Rautaneva Albert), Kuisma Esa (Kuisma Aarne ym.), Suokas Lauri (Suokas Jooseppi),



Eino Naskali oli yksi asutustilallisten kunniakirjojen saajista (vas.) Huomionosoitusta ojentamassa Lempäälän kunnanjohtaja Olli Viitasari ja paikallisen Karjala-seuran puheenjohtaja Esko Kallonen. Eino Naskali muistaa hyvin alkuaikat u-

delle kotiseudulle sijoittumisesta; isän kuoltua mukana olivat äiti ja sisar. Kulkupelinä Naskalilla oli alkuun venäläinen sotasaalishevonon ja vankkurit, mitkä herättivät hämäläisissä hilpeyttä.

Riikonen Ossi (Riikonen Maria ym), Koiranen Hetti (Koiranen Elias), Kopperoinen Jukka (Kopperoinen Viljam), Lappalainen Martta (Lappalainen Toivo), Valtonen Matti ja Eino (Valtonen Matti ja Eino), Patja Lempi (Patja Lempi).

Mikäli joku tuntee puuttuvansa kunniakirjojen saajien joukosta, voi itse ilmoittautua puheenjohtaja Kalloselle p. 931 - 3676 603.

Asiantuntijat puhuvat Karjala-kysymyksestä

Vuoden 1996 alkajaisiksi on luvassa seminaari, missä paneudutaan Karjala-kysymykseen nimekkään tutkijajoukon voimin.

Karjalan Liitto järjestää lauantaina 20.1.1996. Karjalatalolla Helsingissä seminaarin, jossa Karjalan kysymykseen paneudutaan arvovaltaisen tutkijajoukon voimin. Alustajina tammikuun Karjala-seminaarissa toimivat Helsingin yliopiston kansantaloustieteen professori Pekka Sutela, Turun kauppakorkeakoulun idänkaupan yksikön johtaja, professori Urpo Kivikari, ulkoasiainministeriön erikoistutkija VT Ilmari Susiluoto, Tampereen yliopiston kansleri Kauko Sipponen ja dosentti Silvo Hietanen, Karjalan tutkimuskeskuksen tutkija FT Antti Laine, erikoistutkija Pertti Joenniemi ja ekonomisti Jouko Heinonen.

Karjalan Liitto julkaisi viime keväänä Karjalan kysymyksen taustaa esittelevän raportin. Raportissa esille tulleita keskeisiä kysymyksiä on liiton Karjala-työryhmä syventänyt syyskauden aikana - kuullun idänkaupan,

lähialueyhteistyön, historian, ulkopolitiikan ja kansainvälisen oikeuden asiantuntijoita. Parinkymppin hintaista raporttia saa yhä tilata liitosta, puhelin 90-799 077.

Asiantuntijoiden näkökulmat kootaan jatkoraporttiin, jonka loppulukuihin työryhmä kaipaa niin liiton jäsenistään kuin suuren yleisönkin kannanottoja. Tästä syystä asiantuntijat nyt esiintyvätkin sekä liiton jäsenistölle että aiheesta kiinnostuneelle suurelle yleisölle avoimessa seminaarissa tammikuussa. Ohjelmassa on varattu aikaa myös keskusteluun.

Karjalan kysymystä tarkastellaan luovutetun alueen ja siellä tuhansia vuosia asuneen suomensukuisten väestön kannalta sekä myös osana kansainvälistä politiikkaa. Alueen palautuksesta tehtyjä ehdotuksia tarkastellaan seminaarissa kansainvälisen oikeuden, talouden kuin Euroopan yhdentymisen, kansainvälisen politiikan ja historian kannalta.

Seminaari on avoin ja pääsymaksuton. Lounas sen sijaan on syytä varata etukäteen ravintola Karelistä, 90-799 088.

Er.P 6 kokoontuu taas

Joulun jälkeen, 27.12.1995, on taas aika perinteisen pataljoonakokoon-tumisen. Talvisodan Erillinen Pataljoona 6. (Er.P6) pitää asevelikokouksen ja juhlan Tampereella. Mukaan kutsutaan niin aseveljiä läheisineen kuin kaatuneiden ja kuolleiden omaisia sekä lottia ja säätiöiden edustajia.

-Kyseinen pataljoona oli muodostettu Käkisalmen, Kauokolan, Räisälän ja Sakkolan miehistä, jotka nyt asuvat ympäri maata, toteaa Er.P 6:n kokoonkutsuja, puheenjohtaja Untero Lähteenkorva Helsingistä.

Kokous ajoittuu Keljan taistelun 56. vuosipäivälle.

PULAKAN SUKU

Sakkola - Rautu - Metsäpirtti - Pyhäjärvi

Oletko kiinnostunut juuristasi ja sukusi vaiheista? Kokoonnutaanko keskustelemaan?

Ota yhteys:
Maria Pirhonen,
Kortelahdenkatu 15 A 18
33210 Tampere
puh. 2132190



Rauhallista Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta kaikille sakkolalaisille

toivottaa
Punkalaitumen
Karjalaiset ry
Tervetuloa Punkalaitumelle
Sakkolan pitäjäjuhliin 1996!

Lainattu lapsi

"Lainaan sinulle lapseni hetkeksi", Hän sanoi.
 "Rakastaaksesi häntä hänen eläessään ja surraksesi häntä, kun hän on kuollut. Kuusi tai seitsemän vuotta tai kaksikymmentäkaksi tai -kolme. Lupaatko pitää hänestä huolta puolestani, kunnes minä kutsun hänet takaisin?
 Hän tuo sinulle iloa kauneudellaan, jos hän viipyy luonasi hetken hänen muistonsa löhduttaa sinua surussasi.

En voi luvata, että hän viipyy kauan, sillä kaikki palaavat maan päältä. Mutta siellä alhaalla on opittava jotakin, haluan tämän lapsen oppivan. Olen etsinyt maailmasta, kaikkialta hyvää opettajaa ja olen valinnut sinut. Lupaatko rakastaa häntä koko sydäimestäsi?
 Älä ajattele vain työtä. Äläkä vihaa minua, kun otan hänet takaisin".

Kuvittelin kuulevani heidän sanovan:
 "Rakas Herra, tapahtukoon sinun tahtosi,

Lapsi tuottaa niin paljon iloa, että antaudumme tuskaan. Suojaamme häntä hellyydellä. Rakastamme niin kauan kuin voimme, Olemme ikuisesti kiitollisia onnesta, jota tunnemme.
 Mutta enkelit kutsuivat häntä ennen aikojaan. Kestämme urheasti katkeran surun ja yritämme ymmärtää."

Runo on ote Carol Oldhanin kirjasta, tekijä tuntematon. Runon sanoin haluaa Oriveden sakkolalainen Samppa Viskari toivotella kaikille joulurauhaa. Runo koskettaa häntä oman, aikuisen pojan menettämisen myötä.

- Tämä ihana runo tuo lohdutusta elämäämme. Jukka-poikamme kuolema joulukuussa 1991 koskettaa erikoisesti näin jouluna. Hän oli 36 vuodeksi meille annettu lahja. Ja kun lahja otettiin meiltä pois, tajusin, miten suuri se oli ollut. Haluaisin pyyhkiä vieläkin hänen poskiltaan ne monet surun kyynelöt, kyynelöt, joiden läpi hän näki niiden aiheuttajat.

- Kaikesta huolimatta tämä Jumalan antama elämä on hyvä, suruineenkin. Joulurauhaa, toivottaa Samppa Viskari.

Hämyssä aamun

Hämyssä jouluaamun kellot kumajaa, kutsuvat nyt meitä joulua juhlimaan. On tullut meille juhla ihmeinen. Syntynyt on lapsi, piltti pienoinen, hän joulun lapsi on. Enkelit sen ilon meille ilmoitti,

pahnoille aasintallin on lapsi syntynyt. Vaikk' kultaa timantteja hälle jakaa ollutkaan, vapahduksen meille kaikille hän tarjoaa, hän joulun lapsi on.

Mimmi

KUOLLEITA

Aimo Aulis **Kinnari**, syntynyt 1.1.1925. Sakkolan Valkjärvellä, kuoli Turussa Tyks:ssa 31.8.1995. Hänet siunattiin Punkalaitumen kirkossa 16.9. Siunauksen toimitti pastori Veli-Matti Karo. Vainaja laskettiin suhuhautaan vanhempiensa Maria ja Juho Kinnarin viereen. Siunaus- ja muistotilaisuudessa lauloi Punkalaitumen mieskuoro, jonka riveissä Kinnari oli laulanut 45 vuotta.

Usko Tapio **Kuparinen**, syntynyt 18.6.1937. Sakkolassa, kuoli 20.7.1995. kotonaan Punkalaitumella. Taimi ja Väinö Kuparisen lapsena hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Lapinlahti.

Perheutiset, suruviestit, valmistuneet, merkkipäivät

julkaistaan jokaisessa Suvannon Seudun numerossa. Lyhyehköt tekstit asianomaisesta henkilöstä - sekä sakkolaisten sukujuurten selvittely - pyydetään laittamaan toimitukseen kirjallisena. Mukaan voi liittää myös valokuvan.

Merkkipäivien ja suruviestien tekstit valokuvineen ovat ilmaisia, samoin perheutiset; valmistuneet, vihityt, kastetut. Varsinaiset kuolinilmoitukset maksavat 1 markka/palstamillimetri.

Toimituksen osoite on Rautasementtie 375, 37550 Moisio.

Ystäväni Elli Pulakan muistolle

Elli Pulakka, syntynyt Petäjärvellä 13.1.1916, nukkui pois 20.11.1995. Lempäälässä. Elli Pulakka, omaasukua Raaska, teki pitkän päivätyön karjalaisuuden merkeissä, ja hän poismenonsa jättää täyttämättömän aukon läheistensä kuin laajan tuttavapiirinsä mieleen.

Emäntäkoulun hän kävi Petäjärvellä, ja toimi rintamalottana sodissa. Sittenminhän kävi kodinhoitajakoulun, ja naimisiin mentyään hoiti emännyyttä perheessä, johon kuului puoliso Yrjö sekä kaksi lasta. Karjanhoidon loputtua ja puolison kuoltua hän siirtyi emännäksi vanhusten palvelutalo Ehtookotoon.

Elli Pulakan harrastuksiin kuuluivat runonlausunta, Martta-työ, SPR sekä tietysti Lempäälän Karjalaiset ja Suvanto-Säätiö. Hänelle on myönnetty mm. Karjalan liiton kultainen ansiomerkki.

Elli Pulakka siunattiin Lempäälässä 9.12. lähimpien läsnäollessa, mikä oli hänen oma toivomuksensa. Haudalle laskettiin myös Karjala-seuran sekä Suvanto-Säätiön kukkaset.

Kun tiistaiamuna 21. marraskuuta sain tiedon lähinaapurini Elli Pulakan kuolemasta edellisenä iltana, ei sanomaa heti täysin osannut tajuta, vaikka sitä tiesikin odottaa. Siitä hetkestä aloin muistella asioita ja tapahtumia, missä olimme yhdessä olleet mukana. Ne muistot ovat valoisia ja voimaa antavia.

Elli (Eliisa) oli syntynyt Sakkolan Petäjärvellä tammikuussa 1916, joten hän olisi ensi vuonna täyttänyt 80 vuotta. Vielä kolmisen viikkoa ennen Ellin kuolemaa muistelimme sakkolalaisia murrusanoja autossa matkalla lääkärikäynnille terveyskeskukseen. Elli ei lanittanut, vaikka kipuja oli, setakkana sanoi olevansa napaloiden turvavyötä kiinni vieressäni.

Elli Pulakka, syntyjään Raaska, oli yksi karjalaisuuden tukipylväs ja luottohenkilö, mutta hän ei korostanut sitä sulkemalla muita ihmisiä sivuun. Hänen käytöksestään välittyi ympäristöön elämän ja ihmisten kunnioittaminen ja arvostaminen. Naapurina ja lähimmäisenä sain olla tästä osallisena ja ottaa oppia omaan elämään.

Muutamilla työhöni liittyvillä jutuntekomatkoilla Elli oli mukana, esimerkiksi viime kesänä Valkosen (suku Sakkolasta) kotieläinpihassa Vesilahdessa. Se oli hauska reissu, kun Sakkolan rotuporsas villisikaa haastatteli!

Sodissa Elli Pulakka toimi viestintälottana. Jatkosodassa kului kolme vuotta Aunuksen korvessa. Niistä ajoista hän kertoi eräänä päivänä tunteneensa syvää katkeruutta kaikkea kohtaan.

- Itkin nälästä ja ikävästä. Oli ikävä isää, äitiä, siskoa ja muita läheisiä. En tiennyt, missä he olivat. Oli tuska ja hätä veljestä rintamalla. Venäläiset pommikoneet jylyisivät. Silloin kysyin: Miksi?

Perääntymisvaiheessa Syvärillä 21. kesäkuuta 1944 kranaatin sirpale repi Ellin toista polvea. Mutta Elli ei kui-

tenkaan kantanut katkeruutta, hänellä oli perintönä lapsuuden kodista vahvat elämisen arvot.

- Elämä on opettanut arvostamaan itseäni, mutta antamaan arvon myös toisille.

- Olenkohan omituinen, kun olen aina ollut innokas talkoisiin? ihmetteli Elli joskus itseään hänelle tyypillisellä huumorilla.

Ensimmäistä elämystään sotien jälkeisessä Sakkolassa Elli muisteli huhtikuussa 1993:

- Se oli vuonna 1985. Olin päättänyt olla purhakkaa, mutta itku tuli. Nykyisin näkymät eivät enää itketytä eivätkä ilahduta. Niihin on tottunut.

Elli ehti käydä Sakkolassa itsekseen tai oppaana muille parikymmentä kertaa. Suvun nuori väki oli hänelle erittäin läheistä ja rakasta ja heille hän halusi siirtää karjalaista perinteen tuntemusta ja arvostamista.

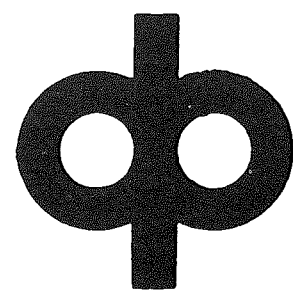
Runojen lausujana Elli löysi elämänsä Aune Piispan runon säkeestä: "Näin on eletty elämä lapsuudesta vanhuuteen, välissä nuoruuden hullut vuodet, keski-ään kiusaukset, ikääntymisen vaivat. Elämän kuluessa riehakas ilo - välillä surun ja tuskan päivät, kaikkeen tympääntyminen, seisovan veden lemu päivissä, öissä. Näin ovat velloneet elämän vedet, laidasta laitaan, välille jäänyt elämän maku."

Ikäeromme oli vuosikymmeniä, mutta ystävytydessä ei ole ikärajaa.

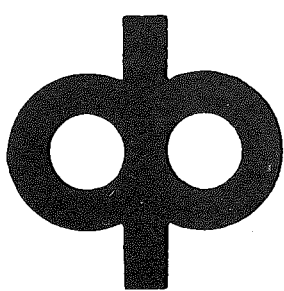
Muistelen Elliä kaipauksella ja haikkealla ilolla - onnellisena, että sain tuntea hänet ja elää hetkiä hänen kanssaan.

Lempäälässä 25.11.1995.

Hanna Kitunen



TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
 TAMPEREELLA JA YMPÄRISTÖSSÄ
TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI



VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ



70 vuotta täytti 13.10.1995. Toini **Kallonen**, omaasukua Rouhiainen, Punkalaitumella. Hänen entinen kotipaikkansa oli Sakkolan Karhola.

Emäntä Toini Kallonen on syntynyt Käkisalmissa, mutta viettänyt lapsuutensa ja nuoruutensa Sakkolassa, Karholan kylän maisemissa. Evakomatka sodan alta suuntautui monien eri pitäjien kautta Punkalaitumelle, minnen kotitila perustettiin vuonna 1947. Maatalouden parissa pitkiä päiviä tehden ovat vuodet vierineet. Aikaa on silti jäänyt harrastuksillekin. Toini Kallonen on toiminut Martta-järjestössä ollen pitkään Oriniemen Marttojen puheenjohtajana. Karjala-seura, eläkeläisjärjestössä toimiminen sekä veteraanityö kuuluvat myös hänen harrastusalueeseensa. Käsistään hän on myös taitava, mistä kertovat monet ompelu-, kudonta ja virkkuutyöt. Karjalaisuus ja entisten kotiseutujen kaipuu on säilynyt hänellä sisimmässään hyvin voimakkaana. "Täällä ovat juureni" sanoo useita kesäretkiä Karjalaan tehnyt Toini Kallonen.

50 vuotta täytti lokakuussa 1995 Kaija **Ruhanen**, omaasukua Kuhanen, Suommenniemiellä. Leipomista ja pyöräilyä harrastavan Kaija Ruhasen vanhemmat olivat Kerttu, omaasukua Ukkonen, ja Heikki Kuhanen. Äidin kotikylä Sakkolassa oli Riiska.

80 vuotta täytti Aili **Majanen** 15.11.1995. Lempäälässä. Rouva Aili Majanen, omaasukua Koiranen, on syntynyt Sakkolan Kiviniemessä. Kansakoulun käytyään silloin 14-vuotias Aili aloitti myyjättärenä paikallisessa kangas- ja vaatetusliikkeessä, jossa hän työskenteli aina talvisodan loppumiseen saakka. Vapaa-aikanaan hän oli aktiivisesti mukana Kiviniemen naisvoimistelijoiden toiminnassa. Ryhmänsä mukana hän kiersi voimistelu- ja liikuntanäytöksissä ympäri Suomea.

Vaativuorokotioloista huolimatta Suomi ja suomalaisuus olivat arvoja, jotka Aili Majanen tunsitselleen tärkeiksi. Hän liittyi Lotta Svärd -järjestöön jo ennen talvisodan ensilaukauksia. Niistä lähtien hän palveli rintamalla seitsemännen divisioonan esikunnassa koko sodan ajan. Tästä hänelle myönnettiin rintamaniistunnus sekä toisen luokan Vapauden risti.

Koska kotitalo oli jäänyt puolustuslinjojen vihollisen puolelle ja poltettu omien toimesta sodan kolmantena päivänä, oli evakkotaival edessä. Aili Majanen asettui Kemiin, jossa välirauhan ajan työskenteli entisen työnantajansa alaisena. Jatkosodan syttyessä isänmaa kutsui jälleen. Tällä kertaa hän toimi koko sodan ajan valvontatehtävissä.

Rauhan solmimisen jälkeen Lotta-toimet jatkuivat vielä jonkin aikaa Kemin sotavankileirillä. Jatkosodan



50 vuotta täytti 27.11.1995 järjestelmestari Reijo **Lemmetti** Lempäälästä. Vanhemmat Tyyne, omaasukua Nousiainen Valkjärveltä ja Aapo Lemmetti Sakkolan Petäjärveltä.



ansioistaan rouva Majanen palkittiin toistamiseen toisen luokan Vapauden ristillä.

Vuonna 1946 Aili Majanen avioitui ylikonemestari Lauri Majasen kanssa ja muutti Lempäälään. Kahden pojan kasvattamisen lisäksi Aili Majanen toimi aktiivisesti SPR:n Kuokkalan kyläkerhossa. Toinen rakas harrastus, jonka myötä pidettiin ja yhä pidetään yhtä vanhojen ystävien kanssa, on Viialan Kiviniemen Martta-yhdistys.

Aili Majasen 80 vuotta sekä puoliso Lauri Majasen 90-vuotispäiviä vietettiin marraskuulla perhepiirissä Lempäälässä.



85 vuotta täytti 17.10.1995. Iida **Kihlström** omaasukua Ukkionen, Rautjärvellä. Hän on käynyt Sairalan kansanopiston, toiminut sotien aikana ansiokkaasti lottatehtävissä, ollut mukana Martoissa ja kutsunut elämänsä aikana kilometrimäärin mattoja. Iida Kihlströmin kotikylä Sakkolassa oli Riiska.

VUOSIA TÄYTTÄ- NEITÄ



80 vuotta täytti 26.7.1995. Martta **Karvanen**, omaasukua Savela, Punkalaitumella. Kauhajoella syntyneestä Martasta tuli sakkolalainen avioliiton kautta, kun puoliso Eino Karvanen oli kotoisin Riiskasta. Martta on osallistunut Martta-toimintaan ja on Punkalaitumen Marttojen kunniajäsen.



70 vuotta täytti 29.5.1995. Vilho Kalervo **Laulajainen** Lohjalla. Hän on jatko- ja Lapinsodan veteraaneja, viestimies 14. ViestiP/ III AK. Vilho Laulajainen on aina harrastanut puutöitä ja kalastusta. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Järisevä.

85 vuotta täytti 28.11.1995. Fanny **Nuora**, omaasukua Naskali, Lempäälän Suojalassa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Kiviniemi.



Kerttu Pitkänen (keskellä istumassa) 90-vuotisyhdistyksensä.

Kerttu **Pitkäsen** 90-vuotispäiviä vietettiin 5.11.1995. päivänsankarin kotona. Vierassjoukko oli arvovaltainen - Hatanpään sairaalan ylilääkäristä aina juhlan tarjoilijoihin saakka. Kaikkia tarvittiin. Päivänsankari oli erityisen otettu siitä huomiosta, jonka sakkolalaiset hänelle osoittivat.

Sakkola-Seuran puheenjohtaja Eila Aro piti ainoan luvattun "Tämän haluaisin kuulla" -puheen. Oheisessa valo-

kuvassa ovat myös sankarin parhailta-ajoilta-ystävä, käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki sekä sakkolaseuralaisista Reino Söder. Huuliharppua soittaa takana päivänsankarin tytär Raija Kataja, joka on syntynyt Sakkolan Karholassa 1934.

Juhlaan osallistui myös muuta Sakkolan väkeä. Kerttu Pitkänen on Sakkola-Seuran perustajajäsen, ja on tehnyt paljon työtä seuran hyväksi.



Kultahäitä viettivät Kangasalla 18.11.1995. Kaarlo ja Laila Huuska.

Seuraava Suvannon Seutu

ilmestyy helmikuussa.
Lehteen tarkoitettu
aineisto pitää olla
toimituksessa
16.1.1996. mennessä.

Osoite: Rautasemantie 375,
37550 Moisio.
Puh. 931- 3748 448,
vain iltaisin.

Karjalaispojan ja hämäläistyön tutustuminen

Rakkaustarina 50 vuoden takaa

Oheiseen 50-vuotishääpäivän kuvaamme johtavien tapahtumien alkuvaiheet laittavat muistelemaan.

Muutettuani Lempäälästä kotiteollisuuskoulun päätyttyä keväällä 1941, juuri 17 vuotta täytettyäni, Korkeakoskelle, kotini oli ja on edelleenkin aivan tien varressa. Tätä tietä kulkivat monet Korkeakosken kenkätehtaassa käyvät tytöt. Silmiini erottui jo kohta heidän joukostaan se "eräs", joka oli mielestäni ylitse muiden. Pian sain nimenkin selville; hän oli Marjatta Anttila kolmen kilometrin päästä.

Siihen aikaan oli nuorten tapana käydä "junilla", mikä tarkoitti, että kokoonnuttiin kotini lähellä olevalle rautatieasemalle henkilöjunien pysähtymisaikoihin. Samalla haettiin posti asemarakennuksessa olevasta postitoimistosta. Nykyilmaisua käyttäen ensimmäinen "katsekontakti" välillämme taisi tapahtua juuri jatkosodan alkamispäivänä, kun satuimme yhtä aikaa postinhakuun, ja kyllä se oli ensimmäinen säävyks meille molemmille.

Tuonakesänä meillä oli vuokraviljelyä pitäjän toisella laidalla ja lähdimme pyörällä aina aamuisin sinne heinänteekoon. Kuinka ollakaan, myös Marjatta lähti samoihin aikoihin työhön tehtäseen, ja kohtasimme useasti matkan varrella. Taisi siinä totuuden nimessä olla vähän tietoistakin satuttamista, kun niinkin usein kohdattiin. Ei siinä sen enempää ollut, ujoja kun oltiin, niin kohdatessa vähän vaivihkaa katseita vaihdettiin. Kunnes eräänä aamuna Marjattasitten oli mielessään päättänyt, että nyt hän tuon pojan hurmaa ja soi minulle parhaimman hymynsä.

Sen tarkoituksen toki ymmärsin ja rohkaistuneena uskalsin kohta, eräänä elokuun kuultamoihtana, pyrkiä kotimatkan saattajaksi - "junilla" kun silloinkin oltiin. Suukkojakini siinä jo kohta maisteltiin. Jos ei ihan ensimmäisellä, niin ainakin jo toisella saatokerralla. Siitä ne tapaamiset sitten



Marjatta ja Olavi Loposella on takanaan yhteistä taivalta 50 vuotta.

jatkuivat kerran, pari viikossa, kunnes vuoden kuluttua jouduin armeijaan.

Koko kaksi vuotta kestäneen sotareisun aikana tapasimme vain kuusi kertaa, sillä vanhempieni muutettua takaisin Sakkolaan ei lomailuterioita helposti kirjoitettu kahdelle paikkakunnalle. Täytyi keksiä jokin erikoinen syy, ennen kuin näin tehtiin, eikä tyttöystävän tapaaminen tahtonut ainakaan meidän porukassamme siihen riittää.

Kirjeet kyllä kulkivat välillämme kerran, pari viikossa, ja taitaisi niitä melkoinen pino kertyä, jos olisivat yhteen paikkaan koottu.

Sodan aikanaan päätyttyä palasin vanhempieni mukana helmikuussa 1945 takaisin Korkeakoskelle, ja kun samoin Marjatta palasi kotiinsa Tampereelta, jossa oli ollut myyjänä, niin aloimme vakavasti suunnitella yhteistä tulevaisuutta.

Vappuna sitten kihlauimme ja syyskuun alussa oli häät. Vihkimatka kirkolle tehtiin häkäpönttökäyttöisellä taksilla, ja häitä tanssittiin Korkeakosken vpk:n lavalla aamuyöhön.

Tuohon aikaan elintarvike- ja muukin säännöstely oli kireimmillään, mutta häitä varten myönnettiin ylimääräisiä ostolupia niin, että kaikki vieraat tulivat jotenkuten kestitäiksi.

Häiden jälkeen alkoi jokapäiväinen arkinen elämä. Ei siihen aikaan hämmätköjä tehty enempää koti- kuin ulkomaillekaan.

Siitä se yhteiselämä on jatkunut, milloin myötä, milloin vastamäkeä - mutta kun kovin jyrkkiä ne eivät kumpaankaan suuntaan ole olleet. Jälkikasvuakin on jo kahdessa sukupolvessa, niin alkaa tuntua siltä, että taisi se tutustuminen silloin aikanaan olla kummankin kohdalla ainakin lähestulkoon oikea valinta.

Olavi Lopenen

Tutkinto

Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa on maisterin tutkinnon suorittanut Mika Juhani Ollikainen. Tutkinnon perusteella hän on saanut myös agronomin arvon. Vanhemmat Erja ja Jonne Ollikainen Punkalaitumelta. Jonne Ollikaisen vanhemmat Helmi, omaasukua Kuisma ja Arvi Ollikainen Sakkolan Valkjärveltä.

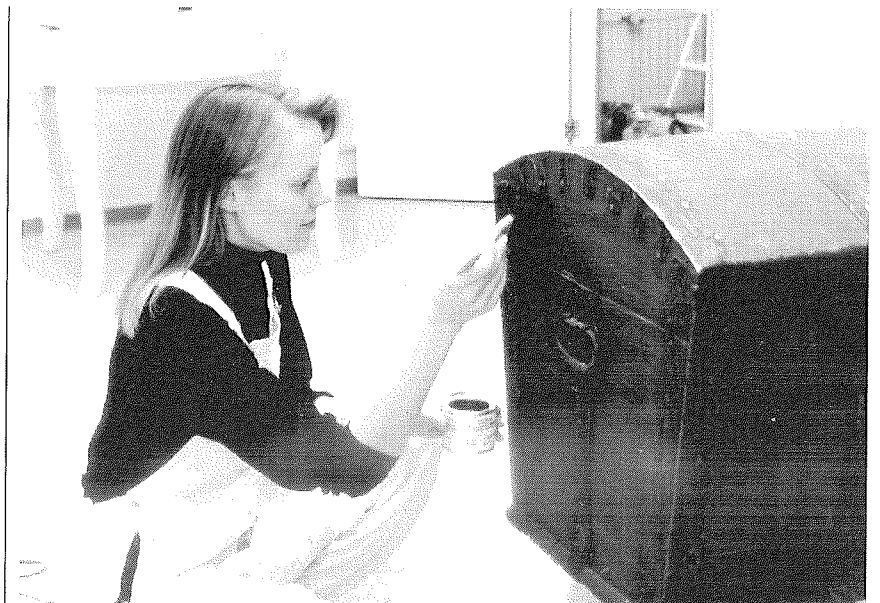


Uusi ylioppilaita

Raili Huuska on kirjoittanut ylioppilaaksi Tampereen aikuislukioista.



TARKENNUS: Suvannon Seudun viime numerossa kaksi stipendin saanutta opiskelijaa kiitti huomionosoituksesta. Valitettavasti tekstin alta oli pudonnut toinen nimi pois: kiittäjinä olivat Petri Sirviö ja Johanna Pekkola.



Karjalaisjuurinen Erja Toivio on nuori yrittäjä, joka arvostaa vanhaa esineitä ja perinteitä.

Karjalaisuus koskettaa nuorta yrittäjää

- On surullista ja ikävää nähdä, milaista Karjalassa on nykyisin. Mikä ennen oli loistossaan, on nyt surkeassa kunnossa. Totta kai se koskettaa, vaiken ole itse Karjalassa käynyt. Miten toisin asiat voisivat olla, jos aika olisi toinen... On ollut aikanaan hurja muutos karjalaisten elämässä, kun ovat joutuneet lähtemään.

Näin miettii Erja Toivio, omaasukua Rautaneva, karjalaisuuden merkitystä itselleen. Erjan sukujuuret ovat äitinsä Rean isän puolelta Valkjärveltä. Isä Markun juuret liittyvät Sakkolan Pannusaareen, missä hänen isänsä Lauri syntyi.

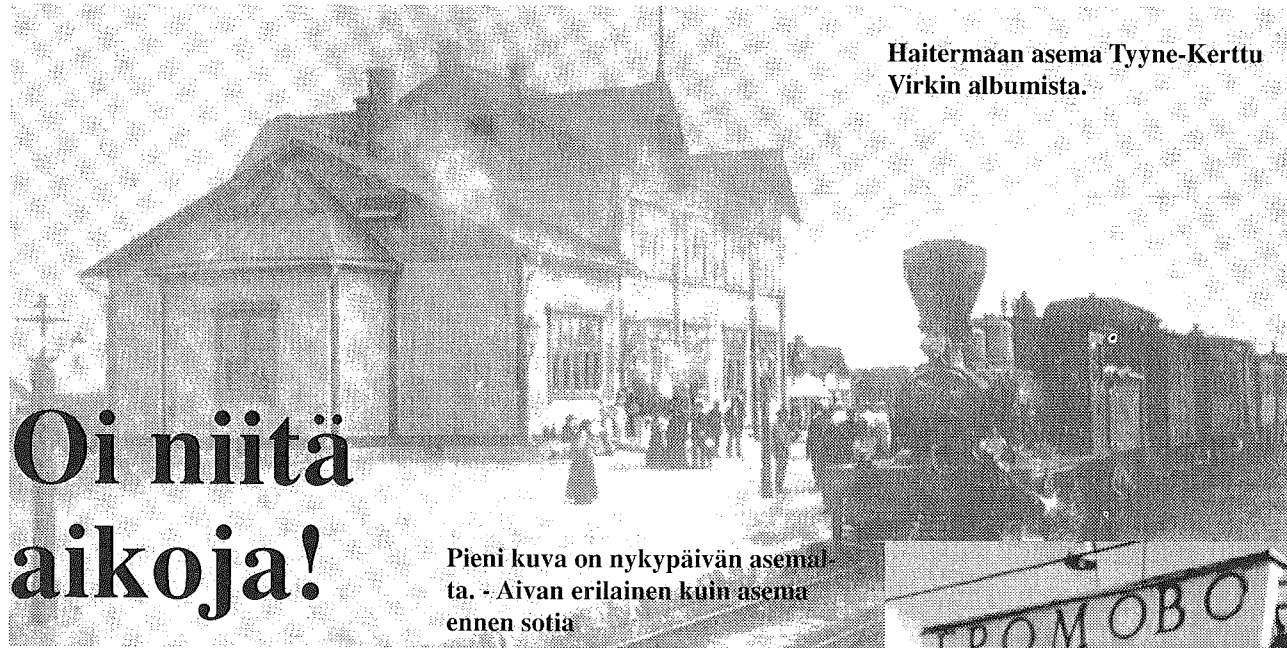
Erja Toivio opiskeli Valkeakosken ammatillisessa oppilaitoksessa ylioppilaspohjaisella linjalla huonekalujen entisöintiä ja erikoismaalausta. Syksyllä 1995 hän avasi huonekalujen entisöintiliikkeen Lempäälässä.

- Surullisen paljon lojuu ullakoilla käyttämättömiä huonekaluja, jotka ovat täysin kunnostettavissa. Onneksi viime aikoina ihmiset ovat alkaneet arvostaa vanhaa ja haluavat kotiinsa vanhoja huonekaluja, Erja sanoo.

Hänen mielestään vanhoilla esineillä on "jonkinlainen sielu itsessään".

Hanna Kitunen

**TILAA SINÄKIN OMA
SUVANNON SEUTU**



Oi niitä aikoja!

Pieni kuva on nykypäivän asemalta. - Aivan erilainen kuin asema ennen sotia

Lapsuuteni koti sijaitsi aivan Sakkolan aseman lähellä. Kotini oli maalaistalo, meillä oli omat pellot ja metsät, lemmiä ja hevosia ja muuta pientä karjaa. Isäni oli rakennusurakoitsija Tahvo Valtonen. Hänen rakennuttamiaan Sakkolassa oli muunmuassa lastenkoti, useita kansakouluja, monia liikerakennuksia ja lukematon määrä asuinrakennuksia.

Meitä oli kaikkiaan kuusi lasta, joista allekirjoittaja on toiseksi nuorin. Meillä oli myös erittäin hyvä äiti, joka oli aina kotona ja piti kotimme hyvässä järjestyksessä. Näin jälkepäin muistellen saimme viettää lapsuutemme kuin paratiisissa.

Koska asuimme aivan Sakkolan aseman lähellä, meillä oli nuorisolla ja lapsilla tapana käydä päivittäin "junilla". Puimme siistit vaatteet yllemme ja menimme asemalle. Oli mielenkiintoista seurata, kun enimmäkseen hienoja ihmisiä tuli Sakkolan asemalle ja nousivat junaan, kuka sitten meni minnekin.

Erityisesti on jäänyt mieleen nykyinen käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki. Minusta pienestä "sakkolanporsastyöstä" hän oli niinkuin satuprinssessa hienoine seuralaisineen. En olisi silloin uskonut, että pääsen tutustumaan häneen lähemmin.

Olemme Sakkola-Seuran tilaisuudessa tavanneet ja hänen kutsumanaan saimme olla mieheni Urpo Liljan kanssa

Karjala-talolla Virkki-Käsityömuuseon avajaisissa. Siellä oli erittäin miellyttäviä ja arvovaltaisia vieraita rouva Ah-tisaaresta alkaen.

Tilaisuuden jälkeen Tyyne-Kerttu pyysi meidät kauniiseen kotiinsa Merikannontielle. Voi vain ihailla, miten kauan ja paljon hän on jaksanut tehdä ja vaalia näin arvokasta työtä ja perinnettä.

Toivomme hänelle edelleen kaikkea hyvää ja elämäniloa!

Kiitollisina kaikesta näkemästämme ja kokemastamme

**Aino Lilja, os. Valtonen
ja Urpo Lilja, Vihti**

Museon työ jatkuu Karjalatalolla

Virkki-Käsityömuuseo on siis siirtynyt Karjalatalolle. Arvokkaat avajaiset vietettiin siellä marraskuun 11. päivänä.

Vuonna 1977 perustettu käsityömuuseo on avoinna tiistaisin ja lauantaitsin kello 11-15, jaryhmille sopimuksen mukaan. Kansainväliset kokoelmat muodostuvat Aunuksen, Eestin, Meksikon ja Kyproksen esineistöistä. Käsityömuuseoon liittyy arvokas kirjasto, joka käsittää erityisesti suomalaista ja eestiläistä käsityö- ja taidekirjallisuutta sekä Karjala-aiheisia teoksia. Kokoelmat kuvastavat käsintehdyn, luovan työn yhteisiä inhimillisiä piirteitä sekä niiden

kansallisia ja yksilöllisiä eroavaisuuksia.

Käsityömuuseon tukemiseksi järjestetään näyttelyjä ja perinnetilaisuuksia Karjalatalolla. Toimintaa monipuolistetaan seminaarein ja opetustoiminnalla.

Vuotuiset perinnetapahtumat jatkavat. Kuusen koristajaiset pidettiin 2.12.95. ja karistajaisten aika on tammikuun 5. päivä 1996.

Ensi vuoden ohjelmaan kuuluvat edelleen laskiasjuhlat, virpojaiset, kevät keikkuen tulevi -tilaisuus, nimipäiväperinteen juhla, sana ja sävel sekä jälleen joulun alla kuusen koristajaiset.



Ken se meiltä kerran lähti

Aleksanteri Aava

Ken se meiltä kerran lähti,
oven paiskaten pakeni?
Se oli minun kesäni.
Ovi soi, narahti portti,
kengät kaunon kapsahtivat,
ripsahti risut polulla.
Vilahti heleän huivi,
hetken helmat hepsahtivat.

Niin meni minun kesäni,
pakoi kerran paisteheni,
illan pitkä, hetken hellä,
meni armas ainiaaksi,
iki-ilmatun iäksi.

Kaipaanko kaunoistani?
Meillä on pihalla portit,
yksi tulla, toinen mennä,
meill' on portit potrin puolin,
puolin veikehin veräjät.
Täss' ei itketä ikinä,
kesän ei keralla juosta.
Vaikkapa tapaisi talvi,
hanki talon hautoaisi,
kylmättäen, kalmattaen,
purahilla puistattaen.

Kest ken kesän menennän,
kesti talvenkin tapailun!

Oheinen runo on tietävästi aikaisemmin missään julkaisematon tai tallentamaton. SUVANNON SEUTUUN runon lähettänyt Terttu Nurmesniemi kertoo, että nyt jo edesmennyt Urpo Kari on leikannut Aavan kirjoituksen talteen 1920-luvulla Kansan Kuvalehdestä. Terttu Nurmesniemen käsiin runo tuli puolestaan 1990-luvulla Hilja Rantalalta.

Voil o aikoa uotella, mut sijaliha tahtuo silkertoa. (Sakkola)

Kel ei uo jalat sonnas, sil ei uo suu jamakas. (Sakkola)

Metsäpirttiläiset pikkujoulun tunnelmissa

Metsäpirttiläiset pitivät pikkujouluja ja muistelonsa Kapteenintalolla Laihialla.

Lumihiutaleiden hiljaa putoillessa Laihian metsäpirttiläiset saivat vastaanottaa Pohjanmaan alueelta saapuvat metsäpirttiläiset perheineen viettämään yhteistä juhlaa. Vastaanottajien tehtäviä hoitelivat Irja ja Raimo Torikka.

"Terve tänne tultuun; tänne pienehen tupahan matalaisehen majahan, honkaisehen huoneeseen, petäjäiseen pesähän".

Kahvitarjoilun jälkeen aloitimme joululaululla Maa on niin kaunis. "Käske vieras istumahan, lausutte laaskavasti. Syötä vierasta sanoilla, kunnes keitto kerkiävi".

Tervehdys sanat lausui Etelä-Pohjanmaan Metsäpirttikkerhon puheenjohtaja Mauno Hämäläinen. Sen jälkeen päätettiin tontturyhmä tuomaan joulutunnelmaa tupaan, ohjaajana Arja Korjus-Hietala.

"Viel on muitaki sanoja, ongelmoita oppimia. Tie ohesta tempomia, kanervoista katkomia".

Aili Kaleva lausui Yrjö Jylhän runon laulu joesta.

"Ajat eelleen menevät, vuoet tuota tuonemmaksi. Uuenpäivänpaistaessa, kuun kumottaessa".

Eero Puikkosen kirjoittamia muistelmia joulun vietosta sekä runon Muis-tojen Karjala esitti Tuula Koiranen.

Juho Haapsaari kertoi sodan aikaisista tapahtumista Metsäpirtissä. Toivo Lajalaisen suunnittelema sankarivainajien muistomerkkihän paljastettiin syyskuussa Metsäpirtin hautausmaalla. Matkalla mukana ollut Onni Rajaheimo kertoi tapahtumasta.

"Anna toisteki Jumala, vastakitotinen Luoja. Anna einehet elohon, päivät tervehet talohon".

Kreetta Haapasalon joululaulun esitti lauluryhmä Seere Suilan ohjaamana. Hartaushetken piti pastori Seija Hämäläinen ja yhteisesti laulettiin virsi Enkeli taivaan.

"Kupit on kukkuraisillansa, vait varpelaitehilla. Syöä kutsuvierahien, kaukaisien kaikitenki". Siirryimme herkullisen riisipuuron nauttimiseen. Joulupukki ja tontut tulivat Korvattunturilta iloksemme, ja kilttejä kun olimme, kaikille tuli myös lahja. Tauon aikana Martti Peltonen esitteli Metsäpirtti -lehteä, jonka toivottavasti jokainen metsäpirttiläinen haluaa lukeakseen.

Aino Hyytiä kertoi muistoja kouluajoilta koti-Karjalassa. "Suuni jo sulkea pitäisi; kieleni kiinni sitoa..."

Ohjelman taitavana juontajana toimi Raija Ristiluoma, päätös- ja kiitossanat esitti Julia Keski-Mäenpää.

"Käy nyt tiesi tervehenä, matkasi hyvällä miellä. Päättä kaari kaunihihi, pääse turvassa tupaasi".

Juulia Keski-Mäenpää

Kirkkaat kynttilät

Kirkkaana loistavat kynttilät
joulupuussa,
on riemua, iloa ja harrasta mieltä.

Miten voikaan iloita juhlasta tästä,
pyhästä rauhasta ja muistoista
lämpöisistä.

Mimmi

Toipumislomalle perheen luo

Sodassa haavoittuneen tarina jatkuu.

En pitkäksi aikaaa, mutta neljä viikkoa oman perheen parissa auttoivat toipumaan.

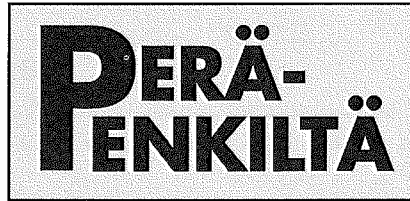
Määräyksen mukaan lähdin jo seuraavana päivänä ilmoittautumaan nimismiehelle paikkakunnalle pääsystäni. Ylämaissa maantiellä olivat askeleet kovin lyhykäiset. Moisio oli pysäkki, jossa lähes kaikki matkustajajunat pysähtyivät, kun Fanni näytti punaista lippua. Missään en poikennut Lempäälässä enkä yhtään tuttua tavannut.

Menomatalla Moisiojoen törmäät ylös hiippiessäni kyllä ajoi petäjärväläinen kuorma-autokuski takapäin ohi. Olisi ollut tuntuva helpotus, jos olisin päässyt sillä Lempäälään. Ei liene kuljettaja tuntenut, sillä olin muuttunut paljon rakenteeltani hennommaksi!

Liikuskelin lähistön maastossa ja voimat tuntuivat lisääntyvän. Siksi uskalsin, vaikka oli jo myöhäissyksi, perässäni retuuttaa omatekoisen katiskan jokeen, ja yllätykseni oli, että laskeutuvia säynäviä oli aamulla katis-kassa 16 kappaletta, eikä aivan pienäkään.

Touhusin katiskan takaisin pihaan ja naisväki kuljetti sen Karjalaan, jossa vasta hyvät tapansa näytti - joka oli minulle silloinen yllätys. Tämä katiska jäi venäläisille korvauksetta!

Toipumisloma loppui ja menin määräyksen mukaan lopputarkastukseen.



Joka oli sitä laatua, että lääkintämajuri sanoi: Sen täytyy olla jo terve!

Näin sain sotilaspiiristä litteran entiseen joukko-osastooni. Kävin vielä perheeni luona ja lähdin sitten takaisin rintamalle. En ollut kovin terveän näköinen, koska naapurin rouva sanoi: - Kun muistaa, millainen oli mies kun lähti sotaan, niin Suomella täytyy olla suuri vajuus miehistä kun tuollaisessa kunnossa täytyy taas lähteä.

Junakuljetus päättyi Uuksuun ja siitä oli eteenpäin kulku jonkinlaista kuorma-autokuljetusta Aunukseen.

Aunuksessa kurkistin paikkakunnan perheen asuntoon, joka oli paikkakunnan tutuinta tyyliä; asuin kerros varastokerroksen yläpuolella.

Pelästyin, enkä koko sodan aikana poikennut paikkakunnan siviiliväestön asuinkylään.

Autoliikenne oli yllättävän runsasta. Suomalaisen ajokeikka oli tunnuksena karhunpään kuva, mutta saksalaisia autoja oli huomattavasti enemmän ja ne lähtivät tietä, jonka viitta oli PISI. Saksalaiset olivatkin siellä pisissä, vain suomalaiset pystyivät karkoittamaan

rintaman Syvärin toiselle rannalle. Jälkikahinat jatkuivat ja joukkueenjohtajamme kaatui kohta, kun olin saapunut entiseen heittimenjohtajan toimeen määrättyä. Jostakin syystä joukkueessa oli toinenkin vänrikki ja hän määräsi minut entiseen hommaansa nuorista pojista kootun ryhmänjohtajaksi. KRH-ryhmässä on kolme alaryhmää.

Minä en ollut mitenkään sotain-toinen...

"Luostarille" oli perustettu "virkistysleiri". Minut määrättiin virkistymään. Tämän monta sataa vuotta vanhan rakennuksen kiviseinät olivat yli kaksi metriä paksut, pienet ikkunat, lahot puiset välipohjat ja pimeys päivälläkin. Ohjelmasta en muista yhtään mitään.

Paremminkin mielestäni olisin rintamalla maamontussa viihtynyt. Ainoa tuttu koko luostarilla oli "saunamajuriksi" ylennetty Tahvo Lius, oman kylän tuttu.

Tämä sotahomma kesti neljä vuotta. Monta miestä jäi tälle tielle. Ikävin oli Kojonsaaren kohtalo: hän haavoittui ensin jo Korpiselässä, palasi takaisin Syvärille, mutta Voimaitoksen rintamalla hänet lopullisesti surmattiin haavoittuneena sairaasajoneuvoihin.

Samassa joukko-osastossa olleista kotikyläläisistä tuskin kukaan selvisi aivan ehjänä siviiliin.

Enempää en näistä aiheista kertoelekaan.

Viljo Purontaa

Kinkkua kieleen

Tämä herkullisesti tuoksuva lihamöhkäle saa veden kielelle. Se on kinkku, ja keskipisteenä aattoaterian ruokapöydässä. Ei olisi joulukaana, jos ei olisi kinkkua.

Jo toukokuussa aletaan katsella posuja siinä mielessä, vesi kielessä. Koko kesän possu syö, makaa ja lihoo ja pulskistuu. Pahnakasassa se laiskana löhöää

- ruokakaukalo mielessä.

Eikä arvaa, mitä hoitajalla on mielessä. Aattona ei muista kukaan, minkälaisessa pahnassa possu kinkkua kasvatti. Joulu ei olisi joulu; ilman kinkkua ja - joulukuusta.

Kinkku pöydässä, sinappiverhon alla, tuoksuu viettelevästi. Kukaan ei voi vastustaa. Innoissaan jokainen ahmii

lanttulaatikon kanssa -tykätköön vatsa mitä vaan.

Sitten ähkitään ja puhkitaan ja otetaan samariinia. Ja taas uusi siivu - ähky, puhku jatkuu vaan.

Kaikesta huolimatta, hyvää joulua toivottelee

Maire Nyrhi

"Ai se Jäntevä"

Urheiluseura Jäntevän 80-vuotisjuhlakokouksessa muisteltiin

Urheiluseura Sakkolan Jäntevä henkii yhä. Seuran 80-vuotisuuden juhla-kokous pidettiin syyskuussa Pirkkalassa 15 läsnäolijan voimin.

Edellisen kerran Jäntevän väki oli ollut koolla 10 vuotta sitten, mutta nyt Kauko Virolaisen ehdotuksesta on kokous- ja keskustelutilaisuuksia aikomus järjestää joka toinen vuosi.

Rahavaransa seura on jo aiemmin lahjoittanut Sakkolan Sotainvalideille, mutta Jäntevän toimintaan halutaan silti pitää yllä.

Kokouksen yhteydessä muisteltiin urheiluseuran suuruuden vuosia. Kauko Virolainen totesi muunmuassa, että Jäntevä oli aikanaan Karjalan Kannaksella hyvin tunnettu seura - niin joukkueurheilussa kuin yksilölajeissa, kuten esimerkiksi hiihdossa.

Väinö Viskari muisteli, kuinka kivi-niemeläiset olisivat halunneet Jäntevän

jäseniksi, mutta tahtoivat pitää oman osastonsa nimenä Kiviniemen urheilijat.

- Tätä ei kuitenkaan Jäntevän taholta voitu hyväksyä, ja niin Sakkolassa oli kaksi urheiluseuraa, Sakkolan Jäntevä ja Kiviniemen Urheilijat.

Samoin Viskari muisteli sitä, kun Jäntevän joukkue voitti Käkisalmen Sanomien järjestämän seurajoukkueiden välisen kilpailun; niin kaikki urheilusta kiinnostuneet totesivat, että "ai se Jäntevä".

Entisiä seuran mestariurheilijoita miettiessä Väinö Viskari antoi arvostusta eritoten mestarihiihtäjä Väinö Sarekselle, joka sittemmin meni Italian hiihtäjien valmentajaksi. Tästä hän muisti erityisesti, että kohta tämän jälkeen Italia voitti Suomen joukkueen muunmuassa viestihiihdossa.

Jäntevän puheenjohtajaksi valittiin Martti Karonen ja sihteeri/kirjuriksi sekä rahastonhoitajaksi Onni Jääskeläinen.

Voimistelu- ja urheiluseura Jäntevän johtokunta on toistaiseksi seuraavanlainen: Jaakko Valkonen, Vesilahti, Lauri Lamppu, Valkeakoski, Eino Karonen, Tampere, Erkki Lopenen, Pirkkala, Pirjo Lindell, Tampere, Sinikka Laitinen, Tampere, Onni Jääskeläinen, Pirkkala ja Sylvi Haveri, Pirkkala.

Tilintarkastajiksi nimettiin Heikki Naskali ja Väinö Viskari.

Jäntevän juhlakokouksen päätteeksi vietettiin myös Sakkolan Kirkonkylän Nuorisoseuran perheiltailaisuus.



Talvinen kuva suojeluskuntakurssilaisista vuodelta 1933, otoksen päivämäärä joulukuun kymmenes. Suojeluskuntakurssia pidettiin Sakkolassa, Haparaisten nuorisoseurantalolla. Valokuva kurssilaisista muonituslottineen löytyi Sirkka Kuupon albumista.

Talvinen kuva joulukuun 10. 1933.

12179>KESTOT/00000001
 HYNNA TALNO
 KURKIPOLKU
 37550 MOISIO

SAKKOLAN HISTO

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankkien konttoreista Kuljussa ja Lempäälässä. Kirjoja myyvät myös: Eero Kurikka, Huhtamo puh. 932-64 506, Uno Pulakka, Ruovesi puh. 934-476 021, Eino Kuisma, Punkalaidun puh. 921-767 4346, sekä Lempäälässä Anneli Kuisma, Eino Koiranen ja Esteri Lopenen.

Sakkolan historia II maksaa 70 markkaa ja Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110 markkaa. Postilähetysistä peritään lisäksi lähetyskulut.

HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA — VAIKKAPA LAHJAKSI!

**Kaikki sähköasiat
voimme toimittaa edullisesti**

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI

RAASKAN SÄHKÖLIKE

A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

VESILAHTI — PUH. (931) 739 541

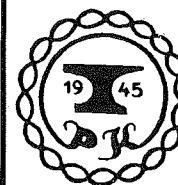
PITO-KALAASI KY

JUHLA- JA MERKKIPÄIVÄPALVELU

AILA JA KATI HEIKKILÄ puh. 931-433 902, 931-266 2002

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!
JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

— — —
 AILA HEIKKILÄ Saarenkärjenk. 1 B
 33300 TAMPERE puh. 433 902



**PÄRSSISEN
KONEPAJA**

35500 KORKEAKOSKI

PUH. (931) 335 8204, iltaisin (931) 335 8435

Autopuh. 949 239 535

**Toimivia metalliovia, ym. rakenteita
 Alumiinisia ovia ja ikkunoita**

**Putkiliike
P Nuora Ky**

37560 KULJU

puh. 676 100

TILAA SINÄKIN
 OMA
 SUVANNON SEUTU

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön
 kotiseutulehti,
 ilmestyy 1995 8 kertaa vuodessa

Tilaushinta
 70 mk vuosikerta

Ilmoitushinnat
 1 mk, palsta mm (+ ALV 22 %)

Toimituksen ja konttorin osoite
 Rautasema 37550 Moisio
 Puhelin (931) 3748 448 iltaisin

Postisiirtotili
 TA 359 751

Pankki
 TSOP
 37500 Lempäälä
 Tilinumero 522803-211955.

Vastaava toimittaja
 Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta
 Esko Kallonen
 Eero Koppanen
 Ritva Koski
 Juha Kuisma
 Hannu Paukku